

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 9 (52)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2014

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 9 (52). — Рівне: РДГУ, 2014. — 216 с.

Збірник наукових праць містить статті за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної дидактики в контексті вимог інформаційного суспільства», проведеної в Рівненському державному гуманітарному університеті 17-18 жовтня 2013 р., із загальнодидактичних проблем, використання особистісно-зорієнтованого і компетентнісного підходів, інформаційно-комунікаційних та інтерактивних технологій, зарубіжного досвіду у підготовці фахівців різних напрямів.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, викладачів та студентів вищих і професійно-технічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкорвайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 8 від 28.03.2014 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 10 — 1.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2014

УДК: 37. 091. 33-028. 22

О.А. ГЕРАСИМЕНКО

**ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНОСТІ
В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАКТИКУМ У НАВЧАЛЬНИХ МАЙСТЕРНЯХ
З ХУДОЖНЬОЮ ОБРОБКОЮ МАТЕРІАЛІВ»**

Резюме. У статті проаналізовано зміст та розкрито особливості застосування на заняттях з практикуму наочних засобів навчання для студентів вузів за напрямом «Технологічна освіта».

Ключові слова: наочність, демонстрація, навчальний процес, практикум, художня обробка деревини.

Постановка проблеми. Тенденції до поширення вивчення дисциплін з художніх і декоративних напрямків, як традиційних так і сучасних технік і технологій обробки різних матеріалів, вимагають переосмислення дидактичних засад з огляду на особливості розвитку сучасних інноваційних методологій та засобів навчання. Також, слід зазначити, що не усі аспекти та особливості методів навчання з художньо і декоративно-прикладних напрямків навчання були достатньо висвітленні у науково-педагогічних інформаційних засобах.

Аналіз досліджень та публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. На даний час величезне значення надається впровадженню сучасних новітніх технологій навчання, використанню сучасних засобів навчання в процесі вивчення практично орієнтованих дисциплін, практикумів та спецкурсів, що відображено у дослідженнях І. Бойко, В. Гетта, В. Горського, Р. Гуревича, М. Кадемії, О. Коберника, Н. Красовської, О. Малишевського, Т. Окуневої, М. Паламарчук, І. Петрицина, Г. Рубіної, В. Сидоренка, В. Чумак, Л. Шевченко, О. Шульги, Б. Яскули, та ін. Слід зазначити і значний пласт робіт які зазначають, що традиційна методика викладання практично орієнтованих дисциплін художнього і декоративно-прикладного напрямків не може бути повноцінно замінена масовим впровадженням новітніх технологій, але не виключає застосування їх у педагогічній практиці не порушуючи основних принципів, змісту та завдань освіти.

Так, проблемі використання наочності приділяли значну увагу педагоги: В. Болтянський, А. Брушлинський, Я. Коменський, А. Леонтьєв, Г. Песталоцці, Ж. Руссо, К. Ушинський, Л. Фрідман, І. Осмоловська та ін. В їх працях розглядалась роль та значення наочності в утворенні, формуванні понять та продуктивній навчальній діяльності учнів.

В Україні існує розрив між якістю, яку може забезпечити наявна фахова підготовка, і тими вимогами, що постають перед вищою освітою у зв'язку із розвитком суспільства. Головною умовою забезпечення потреби України у висококваліфікованих фахівцях є постійний пошук шляхів удосконалення підготовки в галузі вищої освіти, їх поширення та практичне використання. Розглянемо дидактичні особливості використання наочності в процесі вивчення дисципліни «Практикум у навчальних майстернях з художньою обробкою матеріалів» у процесі підготовки майбутніх учителів технологій і креслення.

Мета статті – розглянути особливості використання наочності в процесі підготовки майбутніх учителів технологій і креслення на прикладі вивчення художньої обробки деревини з дисципліни «Практикум у навчальних майстернях з художньою обробкою матеріалів».

Виклад основного матеріалу. Ефективність реалізації загальноосвітніх завдань навчання у значній мірі залежать від умов, які створюються для пізнавальної діяльності. Одна з найважливіших із них — забезпечення наочності навчання. Так, у процесі вивчення дисципліни «Практикум у навчальних майстернях з художньою обробкою матеріалів» (далі ПНМ з ХОМ) студентами Рівненського державного гуманітарного університету, напрямку підготовки: 6.010103 «Технологічна освіта», спеціальності: «Вчитель технологій і креслення» використовується велика кількість наочних засобів, бо без них неможливо розкрити зміст навчального матеріалу, створити у студентів необхідні уявлення, образи, розвивати їхні просторову уяву й технічне мислення.

Враховуючи реалії сьогодення у методичному забезпеченні освітніх закладів виникає необхідність у самостійному пошуку шляхів поповнення навчально-матеріальної бази, створювати наочні посібники, пристрої та обладнання у навчальних майстернях. Позитивним фактором такої роботи є постійний педагогічний пошук та творчість, а в умовах залучення студентів до створення методичних наочних посібників, — має значний педагогічний ефект. Тому стає зрозумілим, що однією зі складових котра сприяє покращенню засвоєння навчального матеріалу являється виготовлення дидактичних матеріалів. Отже, створення наочних засобів у навчальних майстернях зумовлюється не тільки необхідністю поповнення навчального фонду засобами навчання, а й знаходить обґрунтування в освітніх та виховних наслідках.

Згідно визначення словника української мови [2, 136.] наочність – предмети, які використовують для показу під час навчання, а також метод навчання, що ґрунтується на використанні таких предметів. Золотим правилом для вчителя, на думку великого дидакта Я.А. Коменського [1, 58], повинно бути використання наочності в процесі навчання. Д.О. Тхоржевський зауважував, що унаочнення у практичному навчанні є однією з головних умов правильної організації навчального процесу, бо зміст останнього весь час пов'язаний з реальними технічними об'єктами і процесами [3, 109].

Демонстраційний метод навчання є одним із найважливіших засобів у реалізації принципу наочності навчання. Навчальна демонстрація включає в роботу органи чуття: зір, слух, нюх, дотик, смак, з допомогою яких виникають чуттєві уявлення про реальні предмети і явища. На заняттях з практикуму демонстрація є не лише засобом наочного навчання, а й джерелом знань, об'єктом вивчення. Викладач не тільки пояснює, а й

показує студентам, як підготувати робоче місце до заняття, як розташувати матеріали, інструменти, пристрої, прилади. Підготовлене викладачем робоче місце студенти сприймають як взірець [4, 182].

На заняттях з дисципліни ПНМ з ХОМ використовуються різні види демонстрації, які можна об'єднати у такі групи: демонстрація об'єктів і процесів, що вивчаються в натуральному вигляді (натуральні наочні посібники); демонстрація картин і графічних зображень (образотворчі наочні посібники); демонстрація відеофільмів та презентацій; демонстрація прийомів роботи.

Розглянемо детальніше особливості використання наочних засобів навчання на прикладі вивчення художньої обробки деревини змістового модуля 13 «Композиція та художня обробка дерева» у п'ятому семестрі III-го курсу з дисципліни ПНМ з ХОМ. На вивчення змістового модуля «Композиція та художня обробка дерева» згідно робочої програми відводиться 16 год. лекцій, 30 год. лабораторних занять, 50 год. самостійної роботи. У процесі вивчення теоретичного і практичного матеріалу застосовуються попередньо розроблені (виготовлені) натуральні наочні посібники (обмежимося лекціями та лабораторними роботами з художньої обробки деревини). Наприклад, інструменти: різці й стамески (для виконання тригранно-виїмчастого, контурного, яворівського та рельєфного різьблення); мантачки для правки ріжучого інструменту; зразки виробів (див. рис. 1, 2); матеріали (деревина, морилка, лаки, фарби, шліфувальний папір, шліфувальні пасти, копірка та копіювальний папір, декоративні пасти); роздатковий матеріал у формі зразків-дощечок для виконання елементів та мотивів різьблення (див. рис. 3); майстерня з художньої обробки деревини забезпечена стендами із зразками та мотивами плоско-виїмчастих технік різьблення (див. рис. 4, 5).

Рис. 1. Таріль

Рис. 2. Кухонні дошки

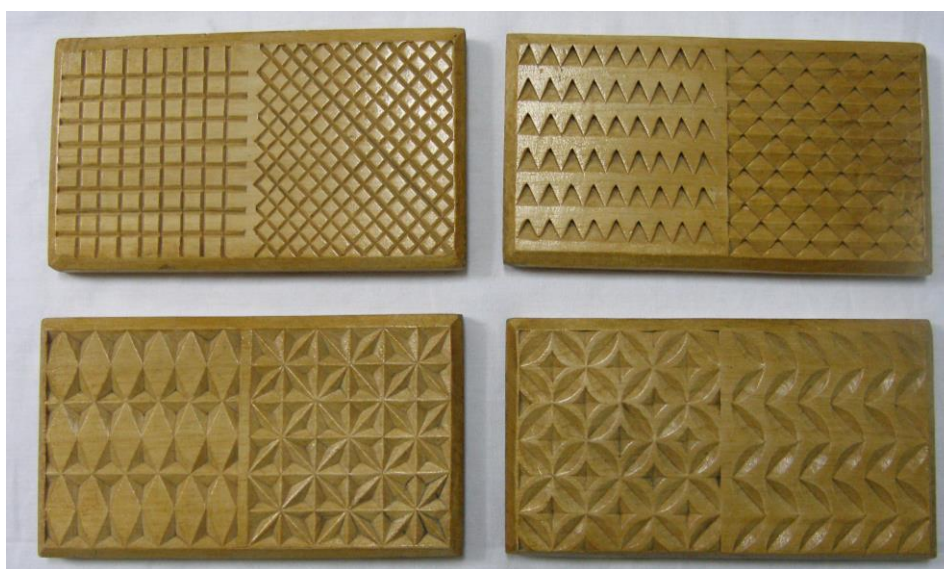

Рис. 3. Роздаткові зразки-дощечки елементів та мотивів тригранно-виїмчастого різьблення

Також у процесі навчання застосовуються образотворчі натуральні наочні посібники – таблиці, проекти (див. рис. 6, 7), картини, креслення, технологічні картки. Проекти студенти розробляють у процесі самостійної роботи, потім затверджують у викладача. Власне проектування виробів з деревини виконується під час занять з дисципліни «Нарисна геометрія і креслення з основами машинної графіки» на комп'ютерах у спеціально облаштованій аудиторії. Таким чином реалізуються міжпредметні зв'язки результати яких видно на рис. 6 і 7.

Рис. 4. Стенд зразків і елементів яворівської різьби

Рис. 5. Стенд зразків елементів і мотивів геометричної різьби

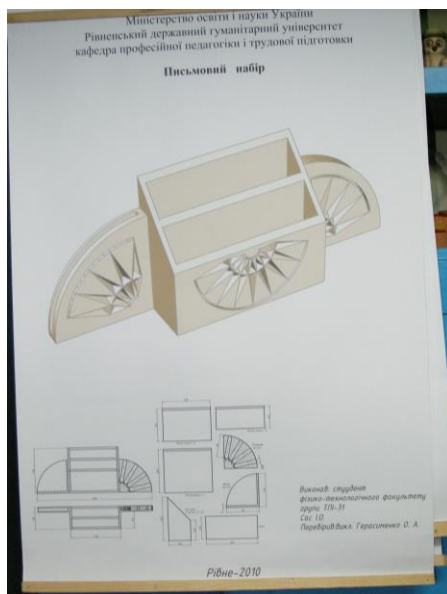

Рис. 6. Проект письмового набору

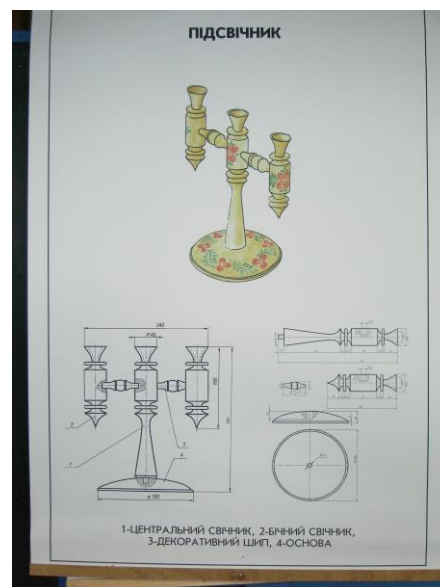

Рис. 7. Проект підсвічника

Прийоми роботи і трудові дії щодо виконання технологічних прийомів виконання елементів та мотивів різьблення демонструємо під час інструктажу. Така демонстрація забезпечує швидке і точне засвоєння учнями вмінь і навичок технологічно правильно і якісно виконувати різьблення. Демонстрування прийомів проводиться в такій послідовності: цілісний показ у робочому темпі; сповільнений показ з детальним поясненням усіх дій та операцій; знову цілісний показ у робочому темпі. Далі декільком студентам пропоную по черзі виконати трудові дії у процесі виконання яких можливі помилки, у цьому випадку знову виконується пояснення і демонстрація правильних прийомів виконання трудових дій [4, 182].

Демонстрування та ілюстрування постійно поєднуємо з поясненням, що дає можливість зробити процес навчання доступним і зрозумілим, підвищує зацікавленість студентів до завдання, збуджує у них творчу ініціативу.

Важливим засобом унаочнення при поясненні матеріалу є виконання рисунків на дошці. Застосування їх розширює можливості формувати в учнів наочні уявлення про речі й процеси. Основна перевага рисунку на дошці – послідовне виконання його викладачем перед студентами. Це говорить про те, що готові натуральні і образотворчі засоби не можуть замінити рисунки на дошці, в ході яких студенти отримують відповідні пояснення. Зарисовки на дошці застосовуються, наприклад, при поясненні будови і особливостей інструментів для різьблення, послідовності розмітки орнаментів та особливості будови виробів. Застосування цих унаочнень допомагає визначити технологічну послідовність виконання операцій і правильно спланувати роботу студентів по виготовленню виробу [4, 183].

На заняттях з ПНМ з ХОМ демонструються навчальні презентації та відеофільми за допомогою сучасного інформаційного обладнання – ноутбук, проектор та екран. На жаль на теперішній час майже не можливо віднайти готових мультимедійних навчальних засобів, що відповідають навчальному матеріалу, а тим більше рекомендованих міністерством освіти. Тому нами було розроблено презентацію до лекційного матеріалу на тему «Художня обробка деревини» яка складається з 22-х слайдів, приклад слайду видно на рис. 8. Окрім презентації було підібрано ряд відеофільмів, які демонструються у процесі занять та можуть переглядатися студентами під час самостійної роботи «Геометрическая резьба», «Контурная резьба», «Урок резьбы для начинающих», «Резьба «Татьянка»», «Заточка стамесок для резьбы», «Заточка стамесок на бруске», «Схема заточки», «Резные изделия».

Рис. 8. Слайд презентації «Художня обробка деревини»

Цінність навчальних презентацій та відеофільмів беззаперечна. Але не всяка демонстрація дає необхідний ефект. Тому при виборі окремих наочних посібників необхідно враховувати вимоги: фільм чи презентація за своїм змістом повинні відповідати темі заняття і його навчальній і виховній меті.

В одних випадках фільми стають джерелом знань, в інших допомагають студентам зрозуміти матеріал, викладений викладачем, або узагальнюють його. У зв'язку з цим у процесі показу презентації та відеофільмів ми застосовуємо різні форми поєднання слова з відеозображенням:

- 1) пояснення перед демонструванням (настанова на сприймання);
- 2) демонстрування фрагмента фільму, а потім пояснення (бесіда);
- 3) демонстрування супроводжується поясненням (синхронним коментуванням) [3, 117].

Отже, готуючись до заняття проходить ґрунтовна робота по підготовці наочних аудіовізуальних навчальних засобів навчання. Викладач повинен відібрати відеофільми та створити презентації для показу з урахуванням змісту, характеру та мети заняття. Необхідно педагогу особисто переглянути відео і встановити, на якому етапі уроку доцільно його демонструвати. Демонстрації, які проводяться на заняттях, не є самоціллю.

Важливою умовою ефективного використання демонстраційного матеріалу є керівництво з боку викладача сприйманням студентами демонстраційних об'єктів, трудових дій, зображень. Для перевірки правильності сприймання, розвитку спостережливості і пізнавальної активності викладач задає студентам запитання. В ході бесіди учні самостійно формують висновки на основі спостереження.

Висновки. Отже, у процесі вивчення практикумів, художніх та декоративно-прикладних дисциплін важливу роль відіграють наочні засоби навчання, а використання різних методів демонстрації покращує сприйняття й осмислення нової інформації, формування знань й умінь. Значну роль у цьому процесі відіграють власноруч розроблені дидактичні матеріали, котрі як найкраще відображають зміст навчального матеріалу.

Попередній досвід науково-педагогічної діяльності свідчить, що значну роль у процесі вивчення художньої обробки деревини відіграють натуральні об'єкти, а саме: зразки робіт, макети робіт, роздаткові дощечки, стенди. Це пов'язано з тим, що значна частина студентів намагається наслідувати (копіювати) готові технологічні об'єкти та орнаментальні мотиви. А наслідування (копіювання) є однією з найдієвіших методик з освоєння нових технологій обробки матеріалів.

З метою якісного та ефективного навчання студентів практичних дисциплін в руслі новітніх навчальних технологій та сучасних тенденцій педагогічної сфери ми будемо намагатися у подальшому розробляти відповідні наочні дидактичні матеріали, оснастити майстерні та навчальні аудиторії новими сучасними засобами навчання, що дозволить покращити та підняти якість освіти на новий рівень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лордкипанидзе Д.О. Ян Амос Коменский / Д.О. Лордкипанидзе // Наука и жизнь. – №4. – 1957. – С. 57-58.
2. Словник української мови: в 11 томах. – К.: Наук. Думка. — Том 5, 1974. — С. 136.
3. Тхоржевський Д.О. Методика трудового і професійного навчання та викладання загально технічних дисциплін / Д.О. Тхоржевський: – [3-е изд., перераб. и доп.]. – К.: Вища школа, 1992. – 334 с.
4. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання / В.І. Хорунжий. – Тернопіль: СМП «Астон», 2001. – 220 с.

А.А. ГЕРАСИМЕНКО. ДИДАКТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ НАГЛЯДНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ПРЕДМЕТА «ПРАКТИКУМ В УЧЕБНЫХ МАСТЕРСКИХ С ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ОБРАБОТКОЙ МАТЕРИАЛОВ»

Резюме. В статье проанализированы содержание и раскрыта особенность использования на занятиях с практикума наглядных пособий для обучения студентов вузов за направлением «Технологическое образование».

Ключевые слова: наглядность, демонстрация, учебный процесс, практикум, художественная обработка дерева.

O.A. HERASYMENKO. DIDACTICALLY FEATURES OF THE USE OF DEMONSTRATIONS IN THE PROCESE STUDIES OF OBJECT «PRACTICAL WORK IN EDUCATIONAL WORKSHOPS WITH ARTISTIC TREATMENT OF MATERIALS»

The summary. In the article analyzed maintenance and the feature of the use is exposed on employments from practical work of visual aids for teaching of students of institutes of higher after direction «Technological education».

Key words: evidentness, demonstration, educational process, practical work, artistic treatment of tree.

Одержано редакцією 20.01.2014 р.

УДК: 378. 6. 147. 014: 656. 61

Т.В. КОСТРУБЬСКА

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІЇВ
ДО ВИКОРИСТАННЯ КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Резюме. У статті розглядаються теоретичні засади підготовки майбутніх судноводіїв до використання копінг-стратегій у професійній діяльності. На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури визначені поняття «копінг», «копінг-стратегія» та розглянуті класифікаційні схеми копінг-стратегій.

Ключові слова: копінг, копінг-стратегія, копінг-механізм, поведінка подолання, стрес.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Професійна діяльність судноводіїв в умовах формування стресів, наявності емоційного перенавантаження, а також сукупності подразнювальних факторів вимагає вдосконалення рівня підготовки майбутніх мореплавців до використання копінг-стратегій – комбінації поведінкових моделей, які націлені на подолання стресу та нервового розладу. Інноваційність галузі мореплавства з технічного боку потребує також підвищення стандартів щодо формування якісних психологічних умов перебування членів екіпажу на борту судна. Виникає безумовна необхідність у наявності фахівців, підготовлених до роботи в сучасних емоційно складних умовах.

Аналіз теорії з досліджуваної проблеми виявив наявність суперечностей між: потребою у сфері судноплавства фахівців, які спроможні подолати стресові ситуації та недостатньою розробленістю теоретико-методичної бази у напрямі підготовки судноводіїв до використання копінг-стратегій; сучасними умовами праці, які наближені до стресових завдяки високим міжнародним стандартам праці у змішаних екіпажах та використанням застарілих моделей поведінки, які є стандартними та безініціативними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор; виділення невирішених раніше питань загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Для того, щоб з'ясувати теоретичні засади підготовки майбутніх судноводіїв до використання копінг-стратегій у професійній діяльності необхідно було провести аналіз психолого-педагогічної літератури. Питання щодо походження терміну «копінг-стратегія», існуючих підходів відносно критеріїв копінг-стратегій, їх відмінностей від споріднених понять, класифікаційних схем розглядаються у дослідженнях іноземних та вітчизняних науковців: Л. Мерфі, Р. Лазаруса, С. Фолкмана, Е. Фрайденберга, Р.М. Грановської, І.М. Нікольської, С.К. Нартовой-Бочавер.

Мета статті – розкрити сутність поняття «копінг-стратегія» та запропонувати класифікаційну схему копінг-стратегій в рамках аналізу психолого-педагогічної літератури.

Вклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Швидкі зміни природного та соціального середовища змушують людину шукати нові форми та алгоритми поведінки, які дозволяють виживати у новій ситуації, адаптуватися до неї, використовуючи свій життєвий досвід, розумові здібності, творчий потенціал, активність та ініціативність. У житті кожної людини виникають такі ситуації, які потребують від неї підвищеної концентрації сил та емоцій. Наявність індивідуальних розбіжностей, які спостерігаються у процесі реагування на стрес, а також у процесі адаптації особистості визначають зацікавленість до механізмів регуляції стресу та визначення засобів його подолання.

Проблема «подолання» складних ситуацій особистістю зацікавила науковців-психологів ще у другій половині ХХ століття. На сучасному етапі розвитку психологічної науки існує велика кількість емпіричних та теоретичних досліджень, які визначають феномен поведінки подолання: визначені методологічні засади, сутність, функції, критерії, стратегії, вікові особливості; фактори, які впливають на вибір способів подолання; встановлюються відмінності копінг-поведінки від дій механізмів психологічного захисту.

Теоретичні основи проблеми поведінки подолання стресу і сьогодні знаходяться у стадії розробки та вивчення і представлені у психологічній літературі як іноземних, так і вітчизняних науковців. Щодо

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.	3
<i>Малафійк І.В.</i> Актуальні проблеми сучасної дидактики в площині системного підходу.	4
<i>Литвиненко С.А.</i> Використання воркшопів у підготовці майбутніх психологів до професійної діяльності.	10
<i>Вихрущ В.О.</i> Підручник для вищої школи як комплексна інформаційна модель підготовки майбутнього учителя: проблеми онтодидактики.	12
<i>Безкоровайна О.В.</i> Пріоритетні тенденції розвитку методики викладання іноземних мов та культур в контексті особистісно орієнтованого підходу.	17
<i>Богачик М.С.</i> Розвиток соціокультурної компетентності студентів-філологів засобами інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання англійської мови.	21
<i>Грицай Н.Б.</i> Методичні компетенції майбутніх учителів біології.	24
<i>Кизенко В.І.</i> Варіативна складова змісту освіти в контексті диференціації навчання.	27
<i>Корчагіна Г.С.</i> Розвиток пізнавального інтересу майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки.	31
<i>Краєвська О.Д.</i> Обґрунтування специфічних дидактичних принципів формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів-аграріїв.	34
<i>Красовська О.О.</i> Принципи відбору та структурування змісту професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у галузі мистецької освіти засобами інноваційних технологій.	37
<i>Мардарова І.К.</i> Особистісно-орієнтоване навчання студентів засобами комп'ютерних технологій.	40
<i>Міськова Н.М.</i> Сучасні технології навчання математики у підготовці студентів педагогічних факультетів.	43
<i>Пододіменко І.І.</i> Форми та методи організації навчання бакалаврів комп'ютерних наук у педагогічному процесі вищої школи Японії.	46
<i>Полюхович Н.В.</i> Створення та запровадження педагогічних програмних засобів у навчальний процес.	48
<i>Романишина Н.В.</i> Філософські засади вивчення української новелістики студентами філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів.	51
<i>Тимчук Л.І.</i> Теоретичні основи дидактики дорослих: історико-педагогічний спадок і сучасні інтерпретації.	55
<i>Астафьева Л.С.</i> Особливості виховної системи багатонаціональних вищих навчальних закладів Росії.	60
<i>Бандура Р.Р.</i> Аспекти інтегративного навчання дітей з особливими потребами в загальноосвітній школі.	62
<i>Войтович О.В.</i> Емоційна компетенція у структурі професійної підготовки вихователя дошкільного закладу.	65
<i>Голуб Т.П.</i> Інтегративний фактор у професійній підготовці майбутніх фахівців технічних спеціальностей: досвід Німеччини.	67
<i>Давидюк І.В.</i> Професійно-педагогічна підготовка вчителів початкових класів до організації оздоровчо-спортивної роботи з учнями.	71
<i>Заглинська Л.В., Лукомська О.І.</i> Економічна освіта в контексті інвестиційних процесів в галузі.	73
<i>Кашуба А.А.</i> Проблема агітації та пропаганди фізичної культури і спорту для студентів педагогічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету.	76
<i>Кіндрат В.К.</i> Технологія формування національної свідомості студентів вищих навчальних закладів (ментальний компонент).	79
<i>Княжева І.А.</i> Діагностика ціннісно-мотиваційного компонента методичної культури майбутніх викладачів вищої школи спеціальності «Дошкільна освіта».	83
<i>Косарева Г.М.</i> Підготовка майбутніх вихователів до впровадження інклюзивних форм навчання в освітню практику.	87
<i>Янциур М.С.</i> Підготовка майбутніх учителів технологій до читання курсу «Людина і світ професій» на основі інформаційно-комунікаційних технологій.	90
<i>Герасименко О.А.</i> Дидактичні особливості використання наочності в процесі вивчення дисципліни «Практикум в навчальних майстернях з художньою обробкою матеріалів».	102
<i>Кострубська Т.В.</i> Теоретичні засади підготовки майбутніх судноводіїв до використання копінг-стратегій у професійній діяльності.	106
<i>Лавор О.Ф.</i> Особливості розвитку професійної компетентності сучасного вчителя.	109
<i>Балалаєва О.Ю.</i> Еволюція поняття «електронний підручник».	113
<i>Фещук Ю.В.</i> Бланк-конспект лекцій з нарисної геометрії як засіб активізації пізнавальної діяльності студентів.	117
<i>Мосіюк О.О.</i> Структура кейсу для підготовки майбутніх учителів математики до інноваційно-дослідної діяльності.	119
<i>Осіпчук Н.В.</i> Розвиток мовної підготовки студентів вищих технічних навчальних закладів у радянський час.	122
<i>Очеретна О.Ю.</i> Аналіз феномену «акмеологічна культура студентів вищих технічних навчальних закладів» як об'єкта наукових досліджень.	126
<i>Падалка О.І.</i> Виявлення сформованості пріоритетних педагогічних цінностей майбутніх вихователів у процесі професійної підготовки.	130
<i>Полюхович (Горбачевська) Л.Д.</i> Аксіологічне наповнення методичної спадщини Бориса Степанишина.	133
<i>Раскалінос В.М.</i> Характеристика моделі формування рефлексивної компетентності майбутніх соціальних педагогів.	139
<i>Сидорчук Н.Л.</i> Педагогічна рефлексія як вияв творчого потенціалу особистості педагога.	142

Совгар О.М. Вклад українських педагогів кінця XIX початку XX ст. в розвиток сучасної науки про виховання людини (на прикладі діяльності Юліана Романчука).	146
Трофимчук А.О. Роль науково-технічної творчості в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя технології.	148
Тюска В.Б. Творча самореалізація студентів у процесі клубної діяльності.	152
Федосова І.В. Формування студентського контингенту вищих технічних навчальних закладів (кінець XIX – 30-ті роки XX століття).	156
Фурса О.О. Професійна підготовка дизайнерів у контексті неперервної освіти.	161
Яковичина Т.В. Теоретичні основи формування педагогічної творчості в умовах вищої школи.	165
Лісова С.В. Професійна підготовка вчителя як умова забезпечення якісної освіти для всіх.	169
Дупак Н.В. Система забезпечення якості вищої освіти у країнах Західної Європи й США.	173
Казначеева Л.М. Формування культури міжособистісного спілкування студентів у процесі вивчення дисципліни “Тренінг ділових комунікацій”.	179
Олійник Л.В. Методика констатувального експерименту навчання військово-спеціальних дисциплін магістрів військово-соціального управління на засадах компетентісного підходу.	182
Козяр М.М. Інноваційні підходи до формування графічних знань із побудови зображень у майбутніх фахівців технічної галузі під час вивчення нарисної геометрії та інженерної графіки.	186
Кочубей А.В. Інтеграція як ефективне методичне явище в процесі підготовки студентів технічного вищого навчального закладу.	190
Дмітренко Н.Є. Застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій у процесі інтеграції навчання в інформаційному суспільстві.	193
Сілкоча Е.О. Застосування індивідуальних навчально-дослідних завдань для студентів у процесі вивчення методики викладання математики у початковій школі.	196
Кузьмук Л.І., Анікіна О.П. Виховання толерантності у старших дошкільників.	200
Казанцева Л.І. Культурологічний підхід до навчання дошкільників української мови в полікультурному просторі південно-східного регіону.	203
Гушак Ж.М. Впровадження професійно зорієнтованого тренінгу майбутніх педагогів у систему викладання навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності».	210
Відомості про авторів	213